

HET DEBUUT VAN ABRAHAM MAGGARIS • DOOR MR H. C. HAZEWINKEL

IN den kort geleden verschenen roman „Gebrandmerkt” van Barent de Graaff wordt een boeiend relaas gegeven van een episode uit het leven van den zich noemenden Dr Johannes Cato Kamerling, een oplichter van groot formaat en voorname allure, die zich tegen overlegging van valsche bullen en kerkelijke attestatiën in 1764 in het stille Brouwershaven als medicus vestigde en door zijn optreden bevolking en autoriteiten zoo imponeerde, dat hij er niet alleen in slaagde binnen korten tijd zoowel binnen het stadje als elders op het eiland een uitgebreide praktijk op te bouwen, maar zelfs van den rijken oud-burgemeester Van der Bijl toestemming te krijgen voor het huwelijk met zijn eenige dochter. Op welk een handige wijze hij de goedgeloovigheid van het Zeeuwsche publiek heeft weten te exploiteeren en hoe hij, verstrikt in een steeds nauwer sluitend net van leugens ten slotte door den mand viel en door het gerecht veroordeeld werd tot openbare brandmerking en levenslange opsluiting in een Werkhuis (hij stierf dertig jaar later in het Middelburgsche Tuchthuis) is indertijd te boek gesteld door den Secretaris van Brouwershaven, Daniël Viergever¹⁾. Zonder dat nu de bedoeling bij hem heeft voorgezeten om een biographischen roman te schrijven, heeft de auteur – en dat is natuurlijk zijn goed recht en wordt uitdrukkelijk door hem in zijn voorwoord erkend – verschillende elementen van zijn verhaal aan het relaas van dit avontuurlijke leven ontleend en zich op andere punten weer een groote mate van vrijheid veroorloofd, zoodat het historische portret van den aartsbedrieger hier en daar vertekend is en den man motieven en gevoelens worden toegedicht, die hem naar alle waarschijnlijkheid volkomen vreemd geweest zijn.

De lezer, wiens belangstelling in den historischen persoon van den wonderdokter gewekt is, zal om te weten te komen waar de „Wahrheit” in den roman eindigt en de „Dichtung” begint, teruggrijpen naar het boek van Viergever; en als het Rotterdamsche Schepenarchief voor hem open staat, zal hij

1) De schijndeugd op het Tweede Schavot... 2 Deelen. Zierikzee, 1766/67.

trachten nog meer uit het leven van een dier avontuurlijke existenties, waaraan de 18de eeuw zoo rijk was, aan het licht te brengen.

Want zooals Kamerling's carrière door zijn veroordeeling te Brouwershaven werd afgebroken, zoo was hij vijf en twintig jaar vroeger in Rotterdam voor het eerst met den strafrechter in aanraking gekomen. Maar hij was toen nog niet de vlotte, gedistingueerde Dr. Johannes Cato Kamerling uit Rijnberk, maar de 19-jarige Abraham Maggaris uit Middelburg ¹⁾.

Hij moet daar omstreeks 1721 geboren zijn als zoon van een opperstuurman of schipper op West-Indië. Toen Abraham een jaar of zes (volgens een andere lezing negen) oud was, verhuisde het gezin naar Amsterdam. De jongen werd na afloop van zijn schooljaren in de leer gedaan bij een chirurgijn en later nam zijn vader hem op zijn reizen mee. Toen deze in 1738 op Curaçao overleden was, vestigde de weduwe zich met haar zoon en dochter in Rotterdam, waar zij een zaak in erwten, boonen en andere grutterswaren opende. Maar zij was onbemiddeld en ondanks de pogingen van Abraham om – buiten medeweten van zijn moeder – door het vervalschen van wissels aan de noodige contanten te komen, wilde het met de nering niet vlotten, zoodat het gezin drie maanden later naar Leiden vertrok en vandaar weer naar Velp, waar een grutterij ter overname was aangeboden. De knoeierijen waren intusschen aan het licht gekomen. Abraham werd naar Rotterdam overgebracht en na een langdurig verhoor legde hij „buiten pijn van banden” een volledige bekentenis af. De schepenbank veroordeelde hem den 29en Maart 1741 „omme te worden gebragt op het schavot agter het Raadhuys deeser stad ende aldaar door den scherp-rechter met een strop om den hals met roeden strengelijk te worden gegeeselt en gebrandmerkt; wijders confineren hem

1) Volgens het voorwoord van de in 1833 te Zierikzee verschenen tweede uitgave zou zijn eigenlijke naam niet Maggaris maar Johannes Bernardus Koningslooy en niet Middelburg maar Brussel zijn geboorteplaats geweest zijn. Het staat echter vast, dat hier legendevorming in het spel is, evenals in het nog door P. J. Meertens in 1926 en door Mr. M. C. Nijland in 1934 voor waar gehouden verhaal, dat Maggaris-Kamerling identiek zou wezen met zekeren Jan Piro, die in 1749 Roosendaal in opschudding had gebracht.

gevangene voor den tijd van 12 jaren in het werkhuis deser stad om met zijn handenwerk de kost te winnen en naar expiratie van dien bannen hem gevangene voor alsdan voor den tijd van 25 jaren uyt den landen van Holland, West Friesland, Zeeland en Utrecht op poene van swaerder straffe indien hij in dien tusschentijd wederom in deselve landen werd gevonden" ¹⁾).

In 1750 werd hem de rest van zijn vrijheidsstraf kwijtescholden. We verliezen hem dan eenige jaren uit het oog, maar in het laatst van het jaar 1756 ontvingen schout en schepenen van Rotterdam een brief van hun Amsterdamsche ambtgenooten van den volgenden inhoud: ²⁾

„Ed. Agtbare Heeren,

Margaretha Swart heeft aan ons bij request te kennen gegeven, dat zij suppliantte op den 5 Septembris des jaers 1756 is getrouwt met de persoon, voorgevende te zijn Abraham Lambrechts; dat dit huwelijk eenige weinige maanden hebbende gestaan, de gemelde Abraham Lambrechts zich heeft geabsenteert, nadat de suppliantte alvorens hadde ontdekt, dat de gemelde hare man zijne rechte naam hadde gedeguisseert en verborgen en genaemt waer Abraham Magarus en dat dezelve Abraham Magarus binnen UEd. Agtb. Stadt in den jare 1740 zoude zijn geapprehendeert en om verregaande misdaden gepunieert en gestraft met geeseling, brandmerk en bannissement. Dat zij suppliantte (die van een ordentlijke burgerlijke familie en afkomst binnen dese stad en door dezelve Abraham Magarus op zoodanige schandaleuse wijze als hier voren gemelt is, zijnde misleijdt) genoodsaakt zal zijn procedures desaangaande te entameren. En dewijl zij suppliantte tot staving van hare sustenue in voorss. procedures noodig heeft, dat op een wettige wijze omtrent de voorgem. apprehensie, arrest en opgevolgde executie constere, zo hadt zij suppliantte van ons verzocht onze gunstige brieven van voorschrijvinge aan UEd. Agtb. en alzo wij die aan haar niet hebben willen weijgeren, zoo versoeken

1) Register van Crimineele Sententiën, Schepenarchief inv. No. 210, fol. 29.

2) Missiveboek van Schepenen, Schepenarchief, inv. No. 55, fol. 168.

wij gantsch vriendelijk, dat UEd. Agtb. gelieven te permitteren, dat aan haar werde gegeven behoorlijk extract uit het Confessieboek en opgevolgde vonnis bij UEd. Agtb. in den jare 1750 ten lasten van gem. Abraham Lambrechts of wel Abraham Magarus geweest; mitsgaders de executie daar op gedecerneert. Hiermede sal de Justitie vordering en ons vriendschap geschieden, het gunt wij gaarne willen verschuldigen.

Wij beveelen UEd. Agtb. in Godes Heilige bescherming en blijven

Ed Agtb. Heeren
U Ed. Agtb. goede vrienden
schout en schepenen en Gerechte
der stad Amsteldam.

Amsteldam 17 December 1757.”

Schout en schepenen van Rotterdam haastten zich aan het verzoek van hun „goede vrienden” uit Amsterdam te voldoen en vermoedelijk zal het te kwader ure gesloten huwelijk wel ontbonden zijn, hoewel op het Amsterdamsche archief naar de echtscheiding tevergeefs gezocht is. Wel is gevonden de akte van huwelijksaanteekening. Zij luidt als volgt: „20 Augustus 1756. Abraham Lambregts van Middelburg, gereformeerd, oud 35 jaar, buiten de Raampoort, ouders dood, geassisteerd door Jurriaen Rijnhart en Margareta Swart van Amsterdam, gereformeerd, oud 26 jaar, woont als voren, geassisteerd door haar vader Jan Swart”. De huwelijksvoltrekking heeft inderdaad op 5 September d.a.v. in de Nieuwe kerk plaatsgevonden en op 24 Juli 1757 werd in de Westerkerk een dochter Trijntje gedoopt¹⁾.

In het derde deel van: De Schijndeugd op het tweede Schavot... komt over deze episode van Maggaris' leven het volgende verhaal voor: „...Hij woonde buiten het Zaagmolens Poort, aldaar was hij met een zeer geschikt Vrouwspersoon, zo men zegt, getrouwt, ja ik weet niet of hij er geen kind of kinders bij had; althans, op een tijd dat hij in zijn Japon buiten de Deur een pijp stond te rooken, kwam er zeker Persoon, die hem wel kon (doordat hij hem of zijne Vrienden mede bedrogen had) voorbij het Huys; deze er-

1) Mededeeling van Mr. W. F. H. Oldewelt, adj. archivaris van Amsterdam.

kende hem aanstonds voor die Schurk en oordeelde zig verplicht, daar na te informeeren, dat hij bij de Buuren deed, aan wien hij het Karakter van Kamerling mededeelde, onder andere, dat hij te Rotterdam gegeeseld en een brandmerking had toegekregen &c. Deze bragten het terstond ter ooren van de Vrouws vrienden, die het ingewikkeld aan de Vrouw te kennen gaven, welke sedert eenige tijd wel had getwijfeld, dat het met de zaaken van haar Man niet na behooren stondt; althans men overleide, om de Vrienden bijeen te doen komen, quasi om zig wat te verdiverteeren; dit geschieden en Kamerling was er bij tegenwoordig. Onder andere grappen die men deed, zegt men, dat een der nabestaande opperde, om zig te ontkleeden en het Vrouwengewaad aan te trekken en dus gezamentlijk de Vrouwtjes eens te verrassen; de een ging den andere voor, doch Kamerling toonde zig gevoelig over deze diverteering, zeggende, dat het niet voegde, dat het buiten het ordentelijke was &c. en dat hij het volstrekt niet zou navolgen, want 't scheen of hij de Vonk in de Neus had; waarop de andere te kennen gaven, dat er zekerlijk een reden voor moest zijn, want dat hij anders daarop zoo sterk niet zou staan, dat hij er het Gezelschap mede zoude vernoeging geven; doch 't mogt niet helpen, Kamerling weigerde volstrekt het te doen, waarom ze hem met hun alle aanpakte, en wilde uitkleeden; doch hij ontworstelde haar, sprong uit een Vengster, vlugte, en zedert dien tijd heeft men hem daar niet weer gezien".

Na zijn overhaast vertrek uit Amsterdam begaf Abraham Maggaris zich naar Wesel, dat door het Fransche Noorderleger onder d'Estrées kort te voren was ingenomen (zevenjarige oorlog, 1756-1763). Het gelukte hem daar een aanstelling te krijgen als commissaris van de vivres, in welke hoedanigheid hij tot aan den vrede werkzaam was. Na afloop van den oorlog vestigde hij zich onder den naam van Johannes Koster als medicus in Hoogeveen op vertoon van een valsch getuigschrift, dat hij als veldprediker en medicinae doctor in de armee van Frederik den Groote had gediend en op een valsche attestatie van zijn lidmaatschap van de Hervormde gemeente te Rijnberk. Toen de predikantsplaats vacant werd, diende hij een sollicitatie in onder voorwendsel,

dat hij aan de academie te Herborn in het Nassau-Dillenburgsche den graad van candidaat in de theologie had verworven. Maar aangezien hij geen academische testimonia kon overleggen en men geen genoegen nam met zijn verklaring dat hij als veldprediker onder den Pruisischen koning had gediend, kwam hij met de bewering voor den dag dat hij in 1754 gedurende zeven weken in Rotterdam, op vertoon van zijn kerkelijke en academische testimonia, den predikdienst had waargenomen voor professor Patijn. Kortens later ontving de Hoogeveensche kerkeraad een met de handteekening van professor Patijn voorziene brief, waarin deze de waarheid van Koster's mededeelingen bevestigde; later kwam het uit, dat Koster-Maggaris deze brief zelf geschreven en de handteekening vervalscht had, want de kruik gaat zoolang te water tot ze breekt; en toen de Hoogeveensche grond den pseudo-dokter te heet onder de voeten werd, vertrok hij met de noorderzon, na een meisje, dat hij eerst in de goddelijke waarheden had onderwezen, met trouwbeloften het hoofd op hol te hebben gebracht.

In Maart 1764 dook hij als Dr. Johannes Cato Kamerling onverwacht op in Brouwershaven, waar hij het laatste, maar niet het minst spannende bedrijf van zijn schelmerijen opvoerde. Het meest werd het hem later kwalijk genomen, dat hij zich niet ontzien had, „de Heilige Bondszegelen van het Hoogwaardig Avondmaal des Heeren, op de gewone tijden des Jaars aan de Gemeente uitgedeeld, als was hij een zijner gerechtigde dischgenooten, tot zich te neemen en schromelijk te ontheiligen”¹⁾.

Speelde Maggaris in Hoogeveen en Brouwershaven zijn rol als een geroutineerd oplichter die alle kneepen van het vak kende en de zwakheden van zijn medemenschen doorgrond had, in Rotterdam droeg zijn optreden nog de sporen van het dilettantisme, dat van een negentienjarige verwacht mag worden.

De aandacht van de Rotterdamsche rechterlijke autoriteiten werd het eerst op zijn persoon gevestigd door de ontvangst van de volgende missive²⁾:

1) De Schijndeugd op het Tweede Schavot, I, 92.

2) Missiveboek van Schepenen fol. 106 v°.

„Edele Eerentfeste Agtbare wijze en voorsienige bysondere goede vrienden en nabuuren,

Nadien wij althans aen deesen hove in detentie hebben een persoon, sig noemende Abraham Maggaris, na sijn seggen geboortig van Middelburg en aldaer tot voor omtrent 10 jaaren met sijn ouders gewoont zou hebben en oud 19 jaaren, voorgevende dat van Middelburg naa Amsterdam met sijn ouders zoude sijn gaen wonen, hebbende sijn vader geweest een opperstuurman en zijnde sijn moeder genoemt Catharina de Klerck, die haar kost met te gaan strijken en stijven bij de menschen soude hebben verdient; dat sijn vader overleden sijnde, sijn moeder eenige jaaren daernaer met de huyshoudinge was opgebrooken en met sijn suster en hem voor omtrent een jaer was gaen wonen te Rotterdam in de Lombartstraat, daar sijn moeder erwten en boonen en cruydenierswhaaren hadde verkogt en dat hij voor sijn moeder aldaer ook wel coopmanschap hadde gedreven, als met Willem Erkelens, Oudemans, Stockhorst en van der Haegen in tarw, garste, haver, erwten, boonen, stockvis etc.; dat de coopmanschap niet hebbende willen opnemen, nae een verblijff van 3 à 4 maenden van Rotterdam nae Leijden waren vertrokken; dat hij met sijn moeder vervolgens binnen deese Provincie op de Veluwe te Velp zijnde komen wonen, al verders bekent vandaer voor eenigen tijd nae Utrecht te sijn gegaen en van den voorn. Willem Erkelens op de naem van eenen Peter Cuyper te hebben ontboden gehad 6 last garst, welke hij van Erkelens ook tot Utrecht hadde ontfangen gehad en daar voor aen denselven geld ad 672 guldens terugh gesonden; dat hij al verder op de naem van Cuyper van Willem Erkelens had ontboden 4 last weyte, 4 last garste en $3\frac{1}{2}$ last coolsaet en ook tot Utrecht ontfangen, geadresseert aen eenen Derk Witters in de Vergulden Eest tot Utrecht, daar hij gelogeert was; dat hij dit laeste wel onbetaeld hadde gelaaten, maer daer voor aen Willem Erkelens gesonden voor omtrent 350 guldens aen groene en grauwe erreten; hebbende voorts nog gehandelt valschelijk op de naem mede van Peter Cuyper met De Ridder en Bilderbeeck, mede cooplieden tot Rotterdam, mitsgaders met eenen Quirijn Suyrmont door den makelaar Hoppesteyn; gelijk hij dan nog op de naem van

Peter Cuyper van de makelaar Coenraad de Coninck sou hebben bekomen 6 last boekweyt; dat boven dit alles deesen gevange nogh bekennt, sijn plichtig gemaekt te hebben aan het schrijven van wisselbrieven, welke hij in betalinge aen de cooplieden waervan de waeren had gekoght, hadde gegeven en daarvan aan ons twee, in January l.l. geschreven, zijn overgegeven en nog eene sou berusten onder Philip Erkelens; willende dat hem daartoe vervoert sou hebben een kerel, die hij noemt met de naem van Tomas van Gelee¹⁾, soo geboortig sou sijn van Ceulen van omtrent 24 jaeren oud, middelmatig en tenger van postuur en die te Rotterdam in de Lombardstraat naast sijn deure sou gewoont en gehandelt hebben in wijnen, doch welken kerel, wanneer aen den dag gekomen was de falsiteyt van die gegevene wisselbrieven, was weggegaen; dat die kerel hem 'savonds genodigt hadde om bij hem te komen eten, wanneerse alsdoen hadden overleijt op wat wijze die wisselbrieven best te fabriceren; dat daar bij meede waeren geweest eenen Muys, die sijn mede voor een makelaar uytgaff, sonder nogtans te weten waar die woonde en dan nogh eenen makelaar, wiens naam hij tragt te ignoreren, maar die woonen zou aan de Scheepmakershaven tot Rotterdam, welken Muys mitsgaders den op de Scheepmakershaven woonenden makelaar tot het fabriceren van deese...²⁾ en haere handen meede onder die wisselbrieven gestelt hebben, slaande die wisselbrieven op de weduwe van der Boor tot Zirckzee en Capelle³⁾ tot Middelburgh; dat hij de eene wisselbrief, slaande op Capelle, ter somme van f 300 aen Oudemans sou hebben gegeven in betaeling en wanneer hij die wisselbrieff om sijn falsiteit wederom terugh had bekomen, dat alsdoen aen Oudemans op 't geene den selven van hem moest hebben 100 guldens bij provisie in gelde sou hebben betaelt. Of nu wel de cooplieden De Ridder en Bilderbeeck haer nae hier hebben begeven gehad en den valschen en bedriegelijken handel van deesen onsen gevangen hebben ontdekt, ook 't meeste van haar goederen hebben agterhaelt, soo hebben wij nogtans

1) Elders wordt hij Tieleman van Gelee (Geleen) genoemd.

2) Hier zijn eenige woorden uitgevallen.

3) Vermoedelijk: Van de Coppello.

deese saecke van die consideratie en dat belangh ter bevoor-
dinge van den dienst der justitie en handhavige van de
negotie geoordeelt te zijn, dat wij om geïnformeert te mogen
weesen, hoe 't met sijn voorgegeve woninghe en kostwinnige
met sijn moeder binnen Rotterdam mitsgaders sijnen ge-
drevenen handel met die hier voorgemelte coopluyden (ex-
cept De Ridder en Bilderbeeck als van wien wij ten deesen
opsigte genoeg geïnformeert zijn) mogt weesen, hebben
vermeijnt ons daarover aan UEd. en Agtb. te moeten adres-
seren en deselve daarbij tegelijk kennisse te geven, hoe dat
nae des gevangens voorgeven voorwaar Tomas van Gelee
den auteur van deese gemaakte wisselbrieven sou sijn ge-
weest en dat daer inne desselfs suster neffens den voorn. Muys
en den anderen makelaar met schrijven en endosseren van
die wisselbrieven behulpelijk souden sijn geweest, met gansch
gedienstig versoek, dat UEd. en Agtb. van die goedheyd ge-
lieven te zijn, van daarover die gemelte coopluyden te doen
hooren en 't geene dien aengaende mitsgaders omtrent de
gefabriceerde wisselbrieven en die hem daar omtrent behul-
pelijk souden geweest zijn ende wijders tot onsen gevangen
sijn laste sou mogen uytvindig gemaakt kunnen worden,
daarvan aan ons de vereijschte bescheijden te willen laeten
toekomen. Want meede UEd. en Agtb. groote dienst aan de
justitie sullen doen en ons verpligten om bij gelijke occasien
't selve met alle volveerdigheijt en promptitude te beantwoor-
den. Waarmede eyndigende, bevelen wij UEd. en Agtb. in
de bescherminge Godes. Geschreven t'Arnhem den 3 No-
vembris 1740.

UEd. en Agtb. goede vrinden en nabuuren, Die Raaden
des Furstendoms Gelre en Graafschaps Zutphen.

Ter ordonnantie van deselve, J. van Essen.

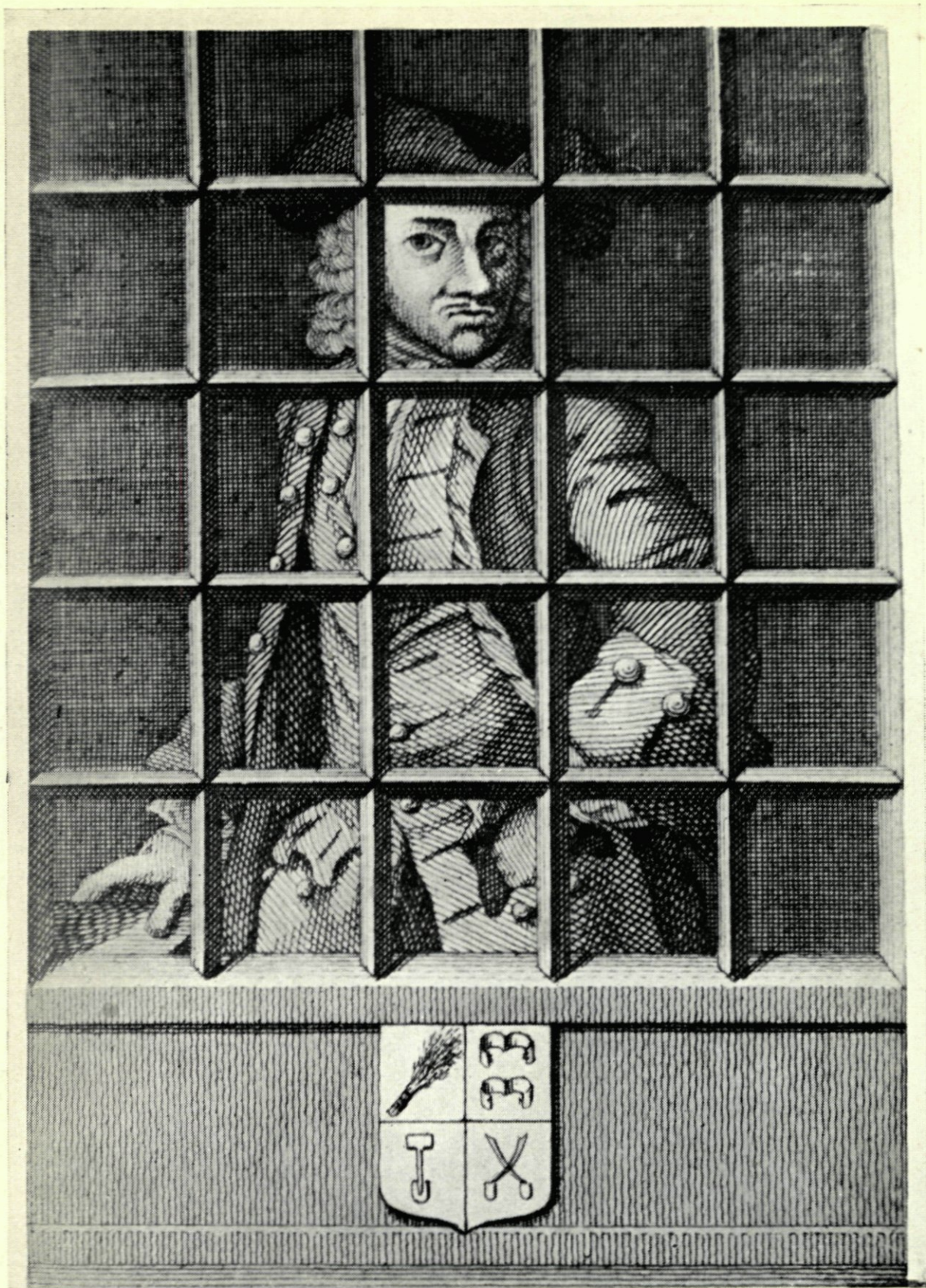
Hierop antwoordden schout en schepen den 21sten No-
vember: 1)

„Wij hebben de Eer gehad UEd. Moogende messive van
den 3en deezer te ontfangen en uyt deselve de intentie van
UEd. Moogende seer wel begreepen, omme eenige nadere
informatien te moogen erlangen nopende den persoon, han-

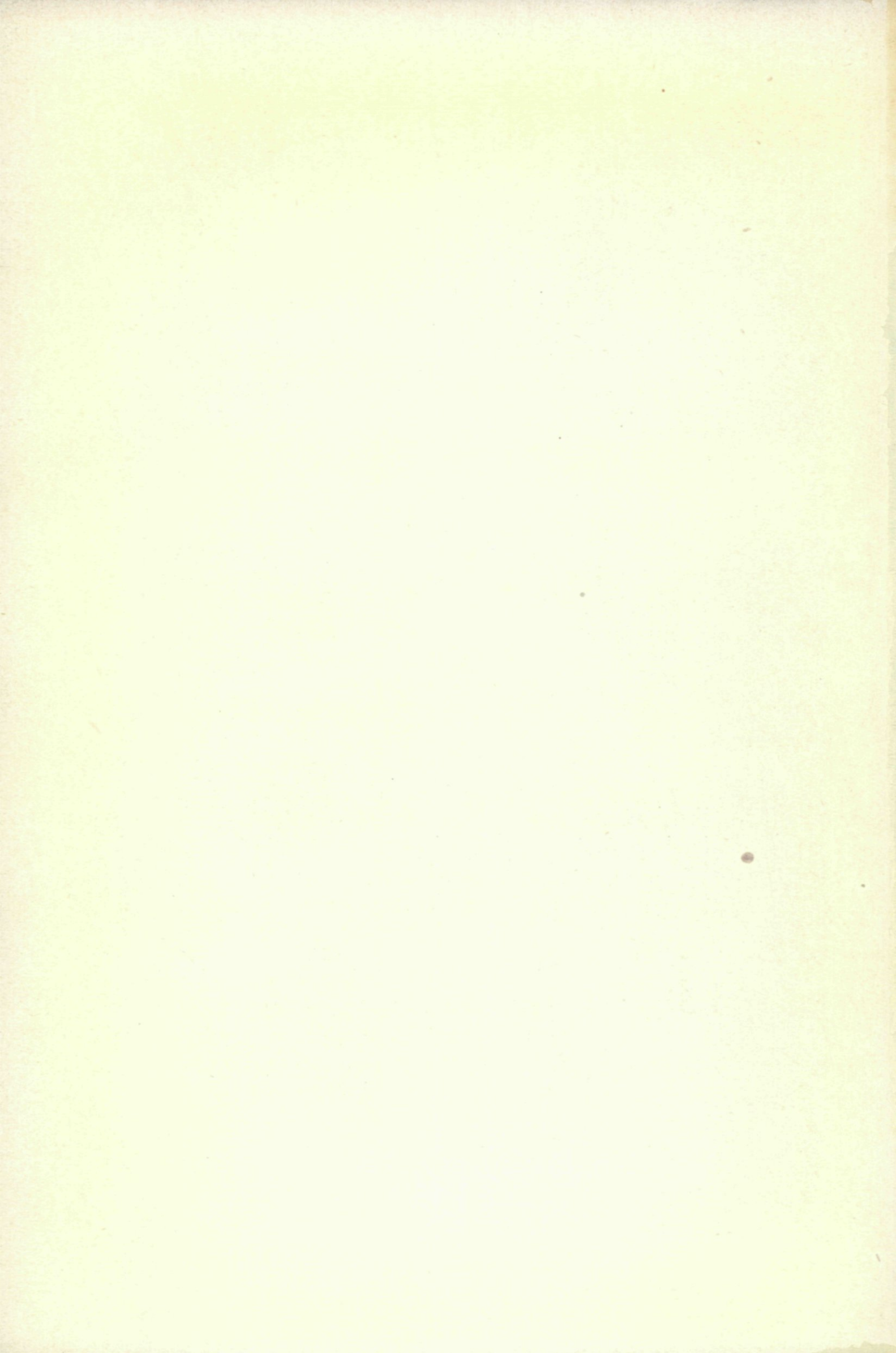
1) Missiveboek van Schepenen, fol. 109.

del en wandel van eenen Abraham Maggaris, althans UEd. Moogende gevange. Wij betuygen met alle sinceriteyt, dat het ons altoos en in alle geleegentheeden seer aangenaam is en altoos zijn zal, als wij in staat kunnen weesen iets ter bevordering van de Justitie te doen. Wij hebben ook ten dien eynden en tot voldoeninge van het versoek van UEd. Mogende verscheyde informatien genoomen relatieff tot de persoon van den voorn. gevange, die wij UEd. Mogende hier neevens zouden toesenden, ten waare wij ons selve seer verleegen vonden met de meedepligtigen, door den voorn. gevangene ontdekt en wel in 't bysonder, dewijl wij geïnformeert zijn, dat de schipper (genaamt De Clercq), die de graanen uut deeze stad heeft vervoert onder seer swaare suspicie is, dat hem den bedriegelijken handel van UEd. Moogende gevangene seer wel bekend is geweest en hem gevangene daarinne de behulpsaame hand heeft geboden. Het soude de kennisse en wijsheid van UEd. Moogende te kort zijn gedaan, indien wij ons wilden inlaaten in het aantoonen van de moejelijkheid, ja onmoogelijkheid, omme de meedepligter (zoo zij al in hegtenisse waaren) tot overtuuyging te brengen, dewijl het spil, waarop hier alles draayt, buyten ons vermogen is en in handen van UwelEd. Mogende. Wij hebben dierhalven ter bevordering van de justitie en tot handhaavinge van de negotie geoordeelt (alvoorens wij UEd. Mogende de ingewonne informatien laten toekoomen) verplicht te zijn, omme UEd. Mogende te versoecken, dat UEd. Moogende van die goedheijt gelieven te weesen, den voors. gevange persoon Abraham Maggaris aan ons over te geeven beneevens cotype van des gevangens confessie, alles onder een behoorlijke acte van non-prejudicie en betaaling van de kosten van de gedaane apprehensie, opdat hij gevange zijn condigne straff mag ontfange ter plaatse daar de laesie is toegebracht en dat de meedepligtigen door manquement van bewijs haar wel verdiende straff niet en mogen ontgaan, waarmede de justitie grooten dienst en ons seer veel vriendschap zoude geschieden; zullende hetselve in deesen en diergelijke gevallen altoos reciproceren. Waarmede eyndigende bevelen wij UEd. Mog. in de bescherminge Godes”.

Per keerende post kwam er toen een brief uit Arnhem,

39. Abraham Maggaris in den kerker. Naar een anonieme gravure.

waaruit bleek dat het Geldersche Hof er geen bezwaar tegen had, Maggaris over te leveren aan het Rotterdamsche gerecht; en dit liet er geen gras over groeien en stuurde den substituut-schout Cornelis van Andel er op uit om de bewijsstukken in ontvangst te nemen en den gevangene naar de Maasstad over te brengen. Bovendien kreeg hij een gezegelde akte van non-prejuditie mee van den volgenden inhoud¹⁾: „Alzoo de Edele Mogende Heeren Raaden des Furstendoms Gelre en Graafschaps Zutphen gelieft hebben goed te vinden op het versoek van ons schout en schepenen der stad Rotterdam over te laten de persoon van Abraham Maggaris, zoo ist, dat wij schout en schepenen voorn. verklaren bij desen, dat de voorss. overlating aan het Furstendoms Gelre ende Graafschaps Zutphen niet en sal praejudicieren nog bij ons off bij dese stad oyt getrokken worden in consequentie tot nadeel off vermindering van 't regt, autoriteit ende jurisdictie van gemelte Furstendom Gelre ende Graafschap Zutphen. Des te oirconden het zegel van de kamer judicieel hier onder op doen drukken en door onsen substituut-secretaris gedaan teekenen op den 26en Novembris 1740.

Voor den jongen Abraham was het een leelijke streep door de rekening, dat de zaken zoo'n keer namen. Door Tieleman van Gelee, van wien hij wist, dat hij Rotterdam metterwoon had verlaten, in het geding te betrekken, had hij gemeend geen groot risico te loopen; de voornaamste Rotterdamsche schuldeischers waren bevredigd en de andere gedupeerden hadden nog niets van zich laten hooren en door het te laten voorkomen, dat hij in zijn onervarenheid als willoos werktuig in de handen van een derde had gehandeld, die vermoedelijk wel niet zoo gemakkelijk zou zijn op te sporen, had hij zich kunnen vleien met de hoop, zijn vrijheid spoedig te zullen herkrijgen.

Maar zie, op transport gesteld naar den locus delicti, werd hij, daar aangekomen, terstond aan een verhoor onderworpen (1 December 1740)²⁾. Hij herhaalde er zijn te Arnhem afgelegde bekentenis, de wissels eigenhandig te hebben geschreven en er zelfs sommige endossementen op te hebben

1) Als voren fol. 112.

2) Crimineel Examenboek, Schepenarchief inv. No. 127, fol. 507.

gezet. Of hij dan niet wist – zoo vroeg men hem – dat hij eens andermans handteekening niet mocht gebruiken en nog veel minder het publiek in den waan brengen, dat het werkelijk de handteekening van den bedoelden persoon was? Abraham beriep zich op zijn jonge jaren en onwetendheid en beweerde er toe gekomen te zijn „op sterken aandrang en door 't vloeken en protesteren van Van Gelee”. Want ten diens huize waren de wissels, door Van Gelee in een klad-schrift met een lichtblauw kaft geschreven, door hem gecopieerd. Wel had hij zich afgevraagd, of dat nu allemaal wel zuivere koffie was en Van Gelee van zijn vrees deelgenoot gemaakt, maar deze had hem onder gevloek en gestomp verzekerd, dat er adviesbrieven aan vooraf waren gegaan en dat de kooplieden de wissels zonder bezwaar zouden aanvaarden. Hij beriep zich zelfs op een door Van Gelee eigenhandig geschreven wissel, die nu onder zijn moeder berustte, waardoor hij zich schadeloos kon stellen, voor het geval de andere wissels niet geaccepteerd mochten worden. Ook zou Van Gelee hem hebben „ingeboesemt” de verschillende endossementen niet alle even groot te schrijven, zoodat het kon schijnen, alsof hij zijn hand verdraaid had, wat toch heelemaal niet zijn bedoeling was geweest.

Dienzelfden dag werd Abraham geconfronteerd met Tieleman van Gelee, op wien de schout in zijn voortvarendheid de hand had weten te leggen en die thans, van zijn vrijheid beroofd, als gegijzelde op het Raadhuis vertoefde. Tieleman ontkende hardnekkig, iets met valsche wissels te maken te hebben, terwijl Abraham stijf en strak het tegendeel bleef volhouden en zijn verhaal met allerlei details verlevendigde. Zoo teekende de secretaris van de Schepenbank den 2en December 1740 in het Crimineel Examenboek aan: ¹⁾ „Seijd dat Van Gelee op een avond bij hem is gekomen aen sijn huys en hem heeft versogt om eens bij hem Van Gelee aen huys te komen roken; dat hij een uur of twee daerna is gegaen na het huys van Van Gelee; dat hij daer sijnde bij hem Van Gelee is blijven eeten sonder dat er iemand meer was als hij gevange met Van Gelee en sijn suster; dat hij na den eeten onder 't rooken door Van Gelee is gevraagd om hem Van

1) Als voren fol. 513.

Gelee een somme van f. 400,— (die hij Van Gelee nog die week moest betalen voor een wisselbrieff, waeraen hem nog f. 400.— manqueerde) ter leen te geven; dat hij gevange daerop ten antwoord gaff dat hij sijn moeder sulx eerst moest vragen; dat hij Van Gelee daerop antwoorde dat 't wel was, mits dat die somme maar binnen 3 dagen konde krijgen en dat hij Van Gelee daer bij voegde, dat hij aen hem gevange behoorlijke securiteit soude geven, waardoor hij sijn geld wederom soude konnen krijgen. Dat hij daerop sijn moeder daarvan kennisse gevende, sij daar seer tegen was. Maar dat hij Van Gelee daags daer aen selfs is gekomen ten huuse van sijn moeder met dat versoek; dat sijn moeder daerop antwoorde, dat zij er haer eerst nog eens op wilde bedenken; dat hij Van Gelee den volgenden dag hem gevange alleen heeft komen persuaderen om er sijn moeder dog toe te bepraten; dat hij sulx gedaen heeft, hebbende de versogte f. 400.— van haar heeft gekregen en aen hem Van Gelee toegeteld in presentie van Muys en van Van Gelee's suster; dat hij na het toetellen van het geld aan hem Van Gelee heeft gevraagd om de beloofde securiteit of die brieff, dien hij hem geven soude, te mogen hebben. Dat hij Van Gelee daerop antwoorde: Ja; dat hij gevange maar eens met hem in 't comptoirtje soude gaen; dat hij Van Gelee daerop hem in een kladboekje voorschreeff de wisselbrief van f. 400.— Dat hij daerop aan hem Van Gelee na 't schrijven van die wisselbrieff vroeg off hij er deselve nu maar uytscheuren en aen hem geven wilde. Daerop hij van Gelee antwoorde van neen; dat hij dit maer voor een copie moest houden en dat hij gevangen deselve nu moest naschrijven, gevende hem ten dien eynde een postpapier om ze op te schrijven; dat hij gevangen na 't schrijven van die brieff, eer hij se nog onderteijkende aen hem Van Gelee heeft gevraagd: „Moet ik nu die namen ook teijkenen, hoe kan dat wesen, dewijl die man, wiens naam daar stond hier niet woond; en hoe sal die man die brieff betalen, als hij gunter komt? hoe of dat wesen kan?”

...Dat als die brieff hem gevange 's-anderen daags tegen de middag door Van Gelee wierd ter hand gesteld, deselve reeds geaccepteerd was. Dat hij Van Gelee bij 't overgeven aen hem gevange van die wisselbrieff seijde: „Siet daer is nu

de brief, die kunt gij presenteren aan de kooplieden en als die brief niet goed is, zoo sal ik uw geld wederom geven." Dat hij gevange 's-anderen daags die brief heeft gepresenteert aen seker koopman wonende bij beduydinge op 't Steijger bij de Vlasmart, dat die er heel wel mede te vreden was" . . .

Op dezelfde wijze zou hij kort daarna nog vier andere wissels hebben geschreven en aan Van Gelee ter hand gesteld, die hij na enkele dagen, voorzien van de acceptatie, van dezen terug gekregen had.

2 December ging er weer een brief naar Arnhem met het verzoek, eens te willen onderzoeken, of de weduwe Maggaris inderdaad in het bezit was van de wissel, waarover haar zoon gesproken had. Binnen een week was het antwoord al binnen¹⁾. Het Hof had direct na ontvangst van den brief uit Rotterdam den rechter van Arnhem en de Veluwezoom aangeschreven, om die wissel van de weduwe op te eischen en, zoo zij mocht voorgeven die niet te hebben en ook niet te weten waar hij gebleven was, op alle bescheiden en geschriften, die hij in haar huis mocht vinden, beslag te leggen en die aan een grondig onderzoek te onderwerpen en de vrouw, naar bevind van zaken, zoo noodig in hechtenis te nemen. Maar het onderzoek was negatief uitgevallen, de vrouw scheen van niets te weten en de in beslag genomen papieren waren gebleken geen bezwarend materiaal te bevatten.

Opnieuw werd Abraham nu aan een kruisverhoor onderworpen²⁾, maar de jongen bleef meester van de situatie, hield zijn vroegere beweringen staande en lichtte die zelfs nader toe: hij had de wissel in Velp nog in handen gehad en ze moest met andere papieren in een kabinetje of latafeltje liggen: het was er een ten laste van de weduwe Van der Boor te Zierikzee, groot f. 250.—.

Op de vraag, hoe het gezin na zijn vertrek uit Rotterdam eigenlijk aan de kost was gekomen, antwoordde Abraham, dat hij in Leiden met zijn moeder en zuster had geleefd van een sommetje geld van f 40, dat zij nog over hadden en van de opbrengst van enkele sieraden. Het was dàar geweest, dat

1) Missiveboek van Schepenen, fol. 114 v°.

2) Crimineel examenboek, fol. 127.

hij in de courant gelezen had, dat er in Velp een grutterij te koop was. Hij had toen onmiddellijk onderhandelingen aangeknoopt om die te huren en paarden en gereedschappen aan te schaffen; een te Middelburg wonende oom zou hem hiertoe f 200 hebben gegeven, zoodat hij tegen het eind van April de grutterij had kunnen aanvaarden, die sindsdien door hem en zijn moeder, geassisteerd door een knecht, was gedreven.

Hijzelf had ondertusschen tijdelijk zijn intrek genomen in het logement den Vergulden Eest te Utrecht en daar op naam van den Noord-Hollandschen koopman Pieter de Kuyper tal van grutterswaren ontboden door bemiddeling van de make-laars Erkelens en Hoppesteyn en die ook in ontvangst genomen. Zijn laatste brief aan Erkelens hield een kennisgeving in, dat Pieter de Kuyper de affaires aan Abraham Maggaris had overgedaan, maar antwoord had hij er niet op ontvangen, omdat hij kort daarna weer naar Gelderland vertrokken was.

De schepenen waren zoo onder den indruk van verdachte's pertinente verklaringen, dat zij naar Arnhem schreven, den indruk te hebben, dat de oude vrouw op grond hiervan niet langer „ignorantie kon voorwenden”¹⁾. Nog meer was hun hart vermurwd door een voor zijn moeder bestemd briefje, dat Abraham hun had verzocht bij de officieele missive in te sluiten. In een postscriptum aan hun Arnhemsche collega's schreven zij: „den gevange heeft ons versogt, desen ingesloten aen sijn moeder te besorgen, twelk wij niet hebben willen weijgeren, alsoo den inhoud van dien ter confirmatie dienen, dat sijn moeder het voorss. wisselbrief nog onder sig moet hebben ofte wel hetselve voor UEd. Mog. verduystert, waeromme wij de vrijheijt nemen, UEd. Mog. desen ingeslotene ongesegelt toe te senden, opdat deselve soude kunnen dienen tot nader elucidatie”.

Heeft Abraham werkelijk gehoopt door zijn moeder een valsche verklaring te ontlokken aan de gevreesde straf te kunnen ontkomen, zonder zich er rekenschap van te geven, dat een dergelijke handelwijze hem juist zwaarder zou worden aangerekend of was het hem er alleen maar om te doen om tijd te winnen? In beide gevallen kwam hij bedrogen

1) Missiveboek van Schepenen, fol. 115 v°.

uit, want binnen enkele dagen kwam er al bericht uit Arnhem, dat alle pogingen om de oude vrouw tot een bekentenis te dwingen vruchteloos waren geweest.

Nog was de Schepenbank niet heelemaal overtuigd van verdachte's schuld: hij maakte toch volstrekt geen ongunstigen indruk. Andermaal lieten zij een missive uitgaan naar Arnhem¹⁾, waarin zij o.m. schreven: . . . „wij willen seer gaeren betuygen dat wij niet kunnen begrijpen, hoe een moeder in staat sijnde om haer zoon te ontlasten, sulx niet soudent doen, also haar gevangen soon wel bekend de wisselbrieven selfs te hebben geschreven dog na een voorschrift, hetgeen Van Gelee hem voorschreeff, welke positiven Van Gelee ontkent en geeft voor redenen van wetenschap, nooyt een wisselbrief van die natuur te hebben geschreven. Indien wij nu het gedesidereerde wisselbriefje hadden kunnen magtig worden en dus Van Gelee van sodanige en enorme onwaarheid overtuigen, soudent er mogelijk de verdere confessie, dat hij Van Gelee den autheur van alle de gefabriceerde wisselbrieven was, wel voorts gevolgt hebben; wij soudent derhalve nu wel in dat denkbeeld kunnen en ook moeten vallen, dat den gevange Maggaris sig aen groote en groffe onwaarheden schuldig maakt en dat de gegevene informatien van sijn moeder nopende het gedesidereerde wisselbriefje meer gelooff soude kunnen meriteren als het voorgeven van hem gevange, hoewel wij nogtans ook moeten seggen, dat hij gevange niet jegenstaende alle persuasive middelen, ja selfs voorgehouden sijnde de moejelijkheid en swarigheid waerin hij sijn moeder reeds bragt en verder konden brengen door de waarheid te verswijgen, nogtans even als vooren persisteert, dat hij het wisselbriefje van Van Gelee tot Velp selfs in sijn handen heeft gehad en sulx ook aen sijn moeder gesegt; verders dat het kabinetje te Velp nog is geweest, eer hij met sijn moeder van Utrecht is vertrokken en dat het briefje daerin geleegeen heeft, ja dat sijn moeder te Rotterdam een wisselbrief uyt sijn sak heeft gehaelt. Hoe contradictoor nu van moeder en soon tegens malkander overstaet, is klaar te sien en wiens seggen geloof meriteert is onseker. . . .”

Deze brief had tot gevolg, dat de weduwe Maggaris nog

1) Als voren, fol. 119.

meer dan te voren de duimschroeven werden aangelegd en dat haar pertinente ontkenning iets van de wissel af te weten, sceptisch werd opgenomen. In een brief van 6 Januari 1741¹⁾, waarbij het resultaat van haar ondervraging ingesloten was, schreef het Hof naar Rotterdam o.a. „...terwijl men meer en meer suspect en verdagt hout desselfs moeder, 'twelk dan ook geoccacioneert heeft, dat den officier off wel desselfs verwalter, onder wiens jurisdictie deselve haar althans is bevindende, difficulteijt heeft gemaakt om op die door haar gedane depositie den eed van haar af te neemen”...

Den 13en Januari werd Abraham opnieuw verhoord²⁾. Nadat hij nogmaals had bezworen, het door Van Gelee te leen gevraagde geld van zijn moeder te hebben gekregen, die het in zijn tegenwoordigheid uit haar kas zou hebben genomen, werd hem de laatste verklaring van de weduwe voorgelezen, „daerin sij segt nooyt eenig geld aen haar soon te hebben gegeven als twee schellingen voor een kruyer”. De jongen bestreed dit verder niet, maar hield vol, f 400.- aan Van Gelee te hebben geleend en nooit wissels te hebben geaccepteerd. Van Gelee van zijn kant ontkende ooit geld van Maggaris te hebben geleend; wist daarentegen aannemelijk te maken, dat hij indertijd van hem een wissel ter zake van geleverde lakmoes had ontvangen. Hoe de jongen door dit alles in het nauw gedreven werd blijkt wel uit het „crimineel examen”, dat hem dienzelfden 13en Januari werd afgenomen³⁾:

„Off hij Tieleman van Gelee niet heeft gegeven een off meer wisselbrieven?

Seijt, nooyt wisselbrieven aan Van Gelee gegeven te hebben.

Waarvoor hij die wisselbrieff aan Van Gelee heeft gegeven?

Segt dat hij een wisselbrief aan het huys van Van Gelee heeft geschreven in betalinge van lakmoes.

Off hij niet is aengesproken dat een van die wisselbrieven vals waren?

Segt ja.

1) Als voren, fol. 120.

2) Crimineel Examenboek, Schepenarchief inv. No. 128, fol. 3 v°.

3) Als voren, fol. 4 v°.

Door wien?

Door Van Gelee selfs.

Hoeveel geld hij voor die valse wisselbrief heeft moeten wedergeven?

Segt f 260.-.

Hoe groot die valse wisselbrief is geweest?

Segt dat die valse wisselbrieff van het lakmoes over de f 350.- was.

Hoe hij aan die valse wisselbrieff gekomen is?

Segt deselve geschreven te hebben aan het huys van Van Gelee.

Hoe sulx te begrijpen is, dat hij die valse wisselbrieff na het voorschrift van Van Gelee geschreeven hebbende, wederom deselve wisselbrieff aan Van Gelee in betaling (wilde) geven?

Persisteert bij zijn gesegde, dat hij op versoek van Van Gelee den brieff heeft (geschreven).

Of hij nog persisteert dat hij zijn meijd gesonden heeft bij Van Gelee om de geprotesteerde wisselbrief te halen?

Persisteert daarbij.

Dan hem voor te leesen de responsiven van de voors. meijd.

Blijft evenwel persisteren, schoon hem voorgelesen het gedeposeerde van de meijd.

Of nog persisteert, dat hij het cabinetje of tafeltje daar hij segt de wisselbrieff tot Velp gelegen te hebben, gesien te hebben?

Persisteert daerbij dat hij te Velp gesien heeft het cabinetje en het briefje daar selfs uyt gekreegen te hebben.

Soo segt niet te weten, hem dan voor te lesen zijn moeders bekentenis namentlijk, dat het bewuste coffertje bij executie van haar of haar soons goederen bij publycque vendue verkogt (is).

Persisteert daerbij, dat hij tot Velp selfs tegen zijn moeder gesegt heeft, dat hij het briefje in zijn hand gehad heeft."

Ook den volgenden dag bleef Abraham het been stijf houden, hoe de bezwarende getuigenissen zich ook opstapelden¹⁾. Een zekere Bastiaan Oudemans, dezelfde, van wien

1) Als voren, fol. 6.

hij in Utrecht erwten had gekocht, kwam verklaren, dat Maggaris tegen hem gezegd had, dat hij f 1300.— had gegeven aan Van Gelee en aan Muys, omdat die hem zouden helpen met het maken van valsche wissels en dat nog wel in tegenwoordigheid van zijn knecht en den molenaar Kievit. De jongen beweerde er zich niets van te herinneren, maar nooit verklaard te hebben, dat Muys medeplichting was aan wisselvervalsching.

„Waerom hij dan tegen Oudemans vóór dato van zijn apprehensie gezegt heeft, dat Muys het binnenste van de wisselbrieven geschreeven hadt”? vroeg de onverbiddelijke rechter.

„Segt sulks gelogen te hebben vermits hij niet dorst zeggen, dat hij het zelfs gedaen hadde”, was het bedremmelde antwoord.

Muys, die daarop onder eede werd gehoord, getuigde, „dat hij noyt gezien heeft, veel minder dat hij comparant de 400 guldens zoude overgetelt hebben... en dat hij noyt een wisselbrieff aan het huis van Van Geleen heeft zien schrijven.”

Maar de jongen bleef er bij, dat Muys bij Van Gelee het geld overgeteld had en ook aanwezig was geweest bij het schrijven van de wissels.

Eerst den 25en Januari moest hij bekennen, de f 400.— nooit van zijn moeder gekregen te hebben en evenmin de f 200.— van zijn oom uit Zeeland, maar op het stuk van de wissels bleef hij zich vastklampen aan zijn vroegere beweringen, zelfs toen zijn eigen zuster in de getuigenbank kwam verklaren, dat haar moeder er zich niets van herinnerde, dat hij haar in Velp ooit gesproken zou hebben over den wissel van Van Gelee ¹⁾.

Maar toen was hij dan ook aan het eind van zijn weerstandsvermogen. „Maggaris, ziek geworden zijnde, is provisioneel in het Werkhuys gebragt”, notuleerde de klerk in het meergenoemde crimineel examenboek ²⁾.

Zoodra zijn toestand het veroorloofde werd de onderzaging in het Werkhuis voortgezet. Murw gemaakt, bekende Abraham ten slotte alles: ³⁾ dat hij alle gedurende de

1) Als voren, fol. 8.

2) Als voren, fol. 9 v°.

3) Als voren, fol. 12 A.

instructie geproduceerde wissels zelf geschreven had in zijn eigen huis, zonder dat iemand er iets van wist en wel 's avonds laat of 's morgens vroeg, „ter occagie dat hij lakmoes van Van Gelee hadde gekogt en dat die hem sterk forceerden om betalinge; dat hij niet in staat zijnde te kunnen betalen, zijn toevlugt hadde genomen tot het fabriceren van de eerste wisselbrieve”; dat hij de andere wissels had geschreeven „ter occagie de coopliden hem ook lastig vielen om geld voor haer goederen te hebben”; dat hij die wissels „pretenselijk uit Amsterdam (had) getrokken en de namen van sodanige personen als trekkers gebruykt, welkers namen hij (te Amsterdam sijnde) op de posten van de deuren hadde sien staen, sonder nogtans die menschen te kennen”; dat hij alle wissels op diverse namen had geaccepteerd en de endossementen er op geschreven had, omdat hij dacht, dat de wissels dan beter verhandelbaar zouden wezen; dat hij ze had geschreven op naam van Pieter de Kuyper, omdat hij wist, op zijn eigen crediet geen goederen te hebben kunnen krijgen; dat noch van Gelee noch iemand anders hem bij dit bedrijf geholpen had en dat zijn moeder en zuster er heelemaal niets van af wisten; dat hij ten slotte te Utrecht „wederom op den naam en het crediet van seker Noordhollands koopman veele valsche en gefingeerde brieven aen verscheijde koopluyden binnen dese stad (had) geschreeven, ontbiedende diverse soorten van koopmansgoederen, welke hij ook onder de gefingeerde naam van die koopman bekend ontfangen te hebben, deselve goederen te Utregt te hebben verkogt en aan sommige koopluyden binnen dese stad ook een gedeelte van het geld voor de leverantie te hebben gesonden. . .”

Reeds den 29en Maart werd hij op grond van deze „aansenschakeling van seer groote en enorme falsiteijten, die in een land off stad, daer men gewoon is goede justitie te administreren, niet geleeden, maar anderen ten exempel moeten worden gestraft”, gevonnist ¹⁾.

11 April 1741 zonden schout en schepenen aan het Hof te Arnhem een brief van den volgenden inhoud ¹⁾:

Edele Mogende Heeren,

De moeite, die UEd. Mog. in de zake van Abraham Mag-

¹⁾ Missiveboek van Schepenen, fol. 123.

garris op onse iterative versoeken wel hebben gelieven te neemen en de vrendelijkheid en volvaardigheid, die UEd. Mog. in dit geval tot welzijn van de Justitie meer als eens aen ons hebben getoont, verpligten ons UEd. Mog. bij deeze kennisse te geeven, dat den voorn. Abraham Maggaris eijndelijk uit overtuiging van zijn gemoet heeft moeten bekenen, alle de wisselbrieven selfs ten zijnen huysse alleenig en buyten kennisse van iemant te hebben gefabriceert, de personen, die hij, bij UEd. Mog. in hegtensse zijnde, aan het helpen fabriceren der voirss. valsche wisselbrieven hadden aangeklaagt, valschelijk te hebben beschuldigt, tot haarlieder lasten niets te hebben en de voors. valsche beschuldiging alleenig te hebben uitgedagt, om, was 't mogelijk, zijn straff daardoor te verligten, omme welke gepleegde falsiteijten de meergenoemde Maggaris met den strop om den hals strengelijc is gegeeselt en gebrandmerkt, voor den tijd van twaalf jaren geconfineert in het Werkhuys deser Stad en naar expiratie van dien tijd gebannen voor den tijd van vijff en twintig jaren uit den Landen van Holland en WestVriesland en Utrecht; Wij hebben ons des te meer verpligt gevonden UEd. Mog. van de voors. confessie van den voorn. Maggaris kennisse te moeten geven, also hij sommige personen nominatim bij UEd. Mog. heeft genoemd, welke personen zonder dezen in UEd. Mog. examenboek ten onregten zouden geboekt blijven als zodanige, die zig aan het helpen fabriceren van valsche wisselbrieven hadden schuldig gemaakt, waarom wij ter ontschuldiging van die personen niet hebben kunnen ofte ook willen afzijn, UEd. Mog. in staat te stellen, omme daar inne zodanige voorsieninge te doen als UEd. Mog. sullen bevinden te behooren, waar mede, na UEd. Mog. in de bescherminge des allerhoogsten bevolen te hebben, blijven wij

Edele Mogende Heeren
UEd. Mog. goede vrenden
Schout en Schepenen der stad Rotterdam.”

Abraham schijnt zich in het Werkhuis voorbeeldig gedragen te hebben, want op 21 April 1742 kreeg hij een jaar afslag en reeds op 31 October 1750 is hij ontslagen.

LITTERATUUR OVER ABRAHAM MAGGARIS

De Schijndeugd op het Tweede Schavot of Waaragtig Verhaal Hoe Zeeker Geschavotteerden Deugniet en Rasp-huis Boef zich uitgevende onder de verdichte naam van Johan Cato Kamerling voor een Doctor in de Geneeskunde Door veele schelmsche Bedriegerijen het zo verre gebragt heeft, dat hij met eene jonge juffrouw met Rang en Middelen zijnde een Burgemeesters Dochter plegtig in het Huwelijk is getreden, doch deeze zijn laaste Rol uitgespeeld zijnde, door de justitie der Stad Brouwershaven, ter Plaatze daar men gewoon is Exsecutie te doen, zeer strengelijk met Roeden gegeezeld en met het dubbel Zwaard gebrandmerkt op den 15 November 1765. Zierikzee 1766 en 1767.

De Schijndeugd op het Tweede Schavot, Door oordeelkundige Aanmerkingen getoest (sic!); met andere gevallen van hem en zijn Portrait verrijkt; Vergeleeken bij het Leven en Bedrijf der Hedendaagsche Fijmelaars, Zwendelaars, Bankroetiers en Valsche Speelders. Dienende tot een Aanhangel of Derde Deel Van het Verhaal van den bekenden Deugniet Johan Cato Kamerling. Doormengt met Ernstige en Boertige gevallen. Z. pl. en j.

Verkorte Levens-Schets van den Beruchten Falsaris en Bedrieger Abraham Maggaris, Behelzende een kort, doch omstandig bericht van de voornaamste zijner Euveldaaden, Bedriegerijen, Falciteiten enz.... Z. pl. en j.

Nederlandsche Jaarboeken, deel 19, blz. 667 vlg.

P. J. Meertens, Uit het leven van de Nederlandsche Cartouche Abraham Maggaris. In: N.R.Ct. d.d. 21 November 1926.

M. C. Nijland, Abraham Maggaris, een berucht falsaris. In: De Navorscher, 83ste Jaargang, blz. 241 vlg.

DE GEWONDE KOORDDANSERES

Op huyden den 8 Augusty 1707 compareerde voor mij Arnoldus de Guylicker notarius publicus etc. Stephanus Van Verschuer, vrijmeester chirurgijn alhier ter stede ende attesteerde bij dezen ten versoecke van Abraham Sewer, althans met sijn tent op Delfshave staende, waer en waragtig te sijn, dat hij comparant in voorledene weeck, sijnde Donderdag den 4 deser maent des namiddags is geweest op Delfshave ontrent de tent van hem requirant; dat hij alsdoen de clocke tusschen 4 en 5 uyren aldaer eerst hard op hoorde roepen: „Een dief, een dief!” en een weinig daerna de Juffrouw op de koorde is gequetst, waerop om een chirurgijn wiert geroepen en geloopen en geen Mr. chirurgijn op Delfshave vindende, heeft hij depositant sig doen begeven voor sijn requirants tent en aenstonts door Rotterdammers bekent wesende, hebben deselve gesegt: „Hier is een meester” en vervolgens hem depositant in de voorss. tent latende passeren, heeft hij depositant in presentie en met consent vande schout van Delfshave des requirants huysvrouw gevisiteert ontrent hare bekome quetsuere en vindende haer op het theater seer gealteert sitten en dat deselve aen hare linckervoet over de hiel een groote snede halve maens gewijse had bekomen, waeruyt het bloed geweldig op het theater nederliep; dat hij depositant aenstonds twee tamelijcke kloekewiecken op de voorss. wonde heeft opgelegd ende een plaster op deselve wonde gelegd met een compres (bij gebrek van linde) vande das van des requirants huysvrouw gemaekt en om tselve heeft gelegd; voorts dat hij comparant uyt de voorss. tent gaende en gekomen sijnde inde Groenendael beneden den dijk op Delfshave aldaer sijn ontmoet twee sakkedragers van Rotterdam, dewelcke hem depositant aenspraken en vroegen, hoe hij hadde bevonden de quetsuere van sijn requirants huysvrouw en of er apparentie was van haer te genesen sodanig, dat zij wederom op de koorde soude kunnen dansen ende wijders hem depositant versoeckende, dat hij met haer mede geliefde te gaen bij de persoon die tfaict hadden gedaen ende met deselve twee sakkedragers op haer instantelijk versoeck mede gegaen sijnde, hebben deselve hem depositant gebragt

ten huysse van sekere grutter, die hij naderhand heeft hooren noemen genaemt te sijn Ary Starrenburgh, woonende ontrent de Draeybrugge bij het Oostindische Huys op Delfshave ende dat hij deposant aldaer met de voorn. Ary Starrenburgh in gesprek raekte insonderheyt over de voorss. quetsuere van sijn requirants huysvrouw; dat o.a. den selven Ary Starrenburgh hem deposant afvraegde, of hij apparentie sag van deselve wonde int korte te genesen en of er geen swarigheyt in stak; dat hij deposant hem daerop antwoorde, dat (hij) onder Gods zegen apparentie sag van de voorss. wonde te genesen, maer dat hij dan op geen aepje soude moeten sien, waerop gem. Starrenburgh seyde ende confesseerde: „ik heb het gedaen en daerom doet uw best, ik salje als een eerlijck man betalen en dan sullen wij er nog een glaesje op zetten...”

Uit het protocol van gen. notaris
(inv. 1792, akte No. 182).